

LIBIA – UN TEST PENTRU CAPACITATEA NATO DE A SE IMPLICA ÎN GESTIONAREA CRIZELOR INTERNAȚIONALE

LIBYA – A TEST FOR THE NATO'S ABILITY TO ENGAGE IN INTERNATIONAL CRISIS MANAGEMENT

*Adriana SAULIUC**

Rezumat: Data de 29 octombrie are o însemnătate deosebită pentru poporul libian, fiind ziua în care, în anul 2011, Libia câștiga lupta împotriva dictatorului Muammar Gaddafi, acesta fiind înlăturat de la putere. Trecerea a aproape trei ani de la evenimentul care a schimbat istoria Libiei într-un mod ireversibil, ne oferă posibilitatea de a privi în urmă la criza declanșată pe teritoriul statului nord-african, precum și de a da un verdict în ceea ce privește implicarea comunității internaționale, în special a NATO, în termeni de reușită sau eșec al acțiunilor acestora.

Cuvinte-cheie: criză; război civil; intervenție internațională; NATO; ONU.

Abstract: October 29 has a special significance for the Libyan people, being the day when, in 2011, Libya won the fight against the dictator Muammar Gaddafi, which was removed from power. The passage of nearly three years after the event that changed the history of Libya in an irreversible manner, gives us the opportunity to look back to the crisis triggered in the North African country, and to give a verdict regarding international community involvement, especially NATO, in terms of success or failure of their actions.

Keywords: crisis; civil war; international intervention; NATO; UN.

Pentru a înțelege însă criza din Libia, este mai mult decât necesară abordarea acesteia plecând de la factorii care au stat la baza declanșării ei și până la momentul care a pus capăt confruntării dintre cele două tabere, moment ce a coincis cu înlăturarea lui Muammar Gaddafi de la putere, în urma capturării și uciderii Colonelului. Totodată, analizarea evoluției crizei dintr-o perspectivă extinsă, cu luarea în considerare a evenimentelor ce au avut loc în afara granițelor statului libian, vine să completeze tabloul evenimentelor, deoarece criza

* Researcher Centrul de Prevenire a Conflictelor & Early Warning; Doctorand al Universității Naționale de Apărare „Carol I”; Email: sauliuc.adriana@gmail.com, tel: 0735/129.601.

din Libia reprezintă, în fapt, un episod al istoriei recente care face parte dintr-un *puzzle* mult mai complex, acela care avea să marcheze declanșarea, la sfârșitul anului 2010, a Primăverii arabe.

Un alt aspect important care influențează evoluția Libiei de-a lungul timpului ține de caracteristicile geografice ale statului, mai exact de poziționarea sa pe harta politică a lumii. Astfel, cândva fostă colonie romană, statul libian este poziționat în regiunea magrebiană, fiind mărginit în partea nordică de Marea Mediterană, printre vecinii acestuia numărându-se țări ca Tunisia, Egipt și Algeria. Plasarea sa în această parte a globului face ca Libia să nu se poată detașa de caracteristicile mai mult sau mai puțin pregnante ale zonei, conturate și trasate de statele aflate în proximitatea sa geografică – Algeria, Eritrea, Mali, Niger, Somalia și Sudan, recunoscute pentru instabilitatea lor internă, cu consecințe asupra întregii regiuni.

Iar dacă în deceniile care au trecut efectele acestor caracteristici au fost ținute în frâu de regimurile aflate la putere în statele din regiunea Orientul Mijlociu – Nordul Africii, sfârșitul anului 2010 a adus importante schimbări ce au culminat în unele țări cu înlăturarea de la putere a unor lideri aflați în funtea statelor pe care le-au condus de mai multe decenii.

Scânteia care a dus la destabilizarea regiunii MENA și la declanșarea, în mod inevitabil a Primăverii arabe, așa cum este cunoscut valul de proteste ce a cuprins partea nordică a continentului negru și o mare parte din Orientul Mijlociu, a captat întreaga atenție a comunității internaționale și a surprins prin modul rapid în care o mare parte a popoarelor din acest perimetru geografic și-au manifestat dorința, într-un mod mai mult sau mai puțin violent, de a schimba un *leadership* pe care nu îl (mai) considerau potrivit. Astfel, Primăvara arabă a fost declanșată de revoltele din statul tunisian îndreptate împotriva fostului președinte, Zine El Abidine Ben Ali, care a condus țara mai bine de 23 de ani, fiind nevoit să părăsească Tunisia în urma protestelor violente care nu au putut fi stopate de forțele armate și care s-a dovedit incapabilă să restabilească ordinea în interiorul granițelor tunisiene¹.

Imediat după protestele din Tunisia a urmat „Revoluția Lotus” – așa cum a fost numită inițiativa egiptenilor ieșiți în stradă pentru a-și manifesta nemulțumirile față de regimul autoritar al fostului lider Hosni Mubarak, înlăturat la rândul lui de la putere după 30 de ani, în urma protestelor violente din Egipt².

Cele două state au reprezentat primele piese de domino care, odată răsturnate, aveau să declanșeze acel val de proteste ce au acoperit o mare parte din regiunea Nordul Africii – Orientul Mijlociu, printre țările afectate numărându-se Algeria, Arabia

¹ *Tunisia's Ben Ali flees amid unrest*, Aljazeera, 15 Jan 2011, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2011/01/20111153616298850.html>.

² *Egyptian-American leaders call for U.S. support of "Lotus Revolution"*, January 29, 2011, http://edition.cnn.com/2011/WORLD/africa/01/28/egypt.press.club/index.html?eref=edition_africa.

Saudită, Bahrain, Djibouty, Irak, Iordania, Kuwait, Maroc sau Siria. În unele dintre acestea, demonstrațiile au atins un nivel de violență ridicat, cel mai de notorietate exemplu în acest caz fiind Siria, însă până la acest moment, în niciunul dintre aceste state, revoltele nu s-au concretizat cu schimbarea liderilor aflați la putere. Nu același lucru se poate spune însă despre cele 4 țări în care protestele oamenilor au dus la înlăturarea liderilor incoezi, fiind vorba despre Egipt, Libia, Tunisia și Yemen.

În ceea ce privește motivele care au stat în spatele ieșirii oamenilor în stradă, în marea majoritate a cazurilor este vorba despre nemulțumirile popoarelor față de regimurile aflate la putere, cu referire directă la situația economică a statelor respective, precum și la coeziunea societăților afectate de un trai mai puțin decent. Pe lângă aceste elemente, existența regimurilor autoritare (dictatoriale sau monarhiile absolutiste), care au încurajat sau tolerat un nivel ridicat de corupție politică, la care se adaugă gravele încălcări ale drepturilor omului și libertăților fundamentale, gestionarea deficitară, mai exact în interesul unor grupuri restrânse, apropiate centrelor de putere, a resurselor, la care se adaugă lipsa interesului pentru implementarea unor programe de modernizare, au avut un impact negativ major asupra economiei statelor din această parte a lumii, cu consecințe directe asupra nivelului de nemulțumire a populației.

Libia – o piesă importantă în complexul puzzle al Primăverii arabe

Cu astfel de evenimente desfășurate în proximitatea sa geografică, Libia nu a avut nicio șansă în a eluda consecințele psihologice ale succeselor înregistrate de tunisieni și egipteni, însă în cazul acesteia situația a fost diferită în ceea ce privește motivele ce au determinat ieșirea oamenilor în stradă. Mai exact, problemele de ordin economic nu au reprezentat unul dintre factorii determinanți în declanșarea crizei, deoarece legea sub care Muammar Gaddafi a condus statul libian – *jamahiriya* – care înseamnă „stat al maselor”, a asigurat un important progres pentru societatea libiană. Rara alfabetizării a atins procentul de 90%, serviciile de asistență socială au asigurat un mai mare acces la educație, la asistență medicală gratuită și la asistență socială pentru locuințe. Populației i-a fost asigurat accesul la apă potabilă pe o mare suprafață a teritoriului statului, problema persoanelor fără adăpost a fost soluționată, în timp ce sume de bani au fost alocate pentru susținerea învățământului superior prin susținerea de burse universitare, programe dedicate ocupării forței de muncă fiind totodată implementate. Cu astfel de politici publice susținute de Tripoli, regimul lui Gaddafi a creat cel mai înalt standard de viață de pe teritoriul continentului negru, cu asistență publică de sănătate, asistență financiară pentru familii, burse universitare, un program al locurilor de muncă³.

³ Yoichi Shimatsu, *Villain or Hero? Desert lion Perishes, Leaving West Explosive Legacy*, New America Media, Middle Eastern, October 21 2011, <http://newamericamedia.org/2011/10/villain-or-hero-desert-lion-perishes-leaving-the-west-explosive-legacy.php>.

Plecând de la aceste elemente, devine evident faptul că, în ciuda tendinței de a pune problemele economice ale populației pe primul loc în topul nemulțumirilor care duc la ieșirea oamenilor în stradă, Libia a reprezentat un caz aparte în mozaicul geopolitic al regiunii, principala nemulțumire a poporului libian manifestându-se în domeniul sensibil al drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, fiind mai exact o reacție de nemulțumire față de abuzurile săvârșite de regimul de la Tripoli. Problema *leadership*-ului libian pe acest palier a fost sesizată și în afara granițelor statului, mai exact de organizațiile internaționale de profil. *Amnesty International*, una dintre cele mai vocale, a elaborat în anul 2010 un raport critic în care trăgea un semnal de alarmă privitor la situația internă din Libia, unde de-a lungul timpului au avut loc, potrivit documentului, dispariții, cazuri de tortură și alte grave încălcări ale drepturilor omului, în timp ce cazurile au rămas nesoluționate, pe fondul lipsei interesului statului libian de a schimba modul de raportare al regimului la astfel de probleme⁴. Tot în 2010, un clasament al *The Economist*, cuprins într-un raport întocmit de *The Economist Intelligence Unit*, plasa Libia undeva în coada ierarhiei care stabilea nivelul demorcat al statelor lumii, dintr-un top care a adunat laolaltă 167 de state, Libia ocupând un modest loc 158⁵.

Cu un astfel de regim autoritar care interzicea orice opoziție politică mai mult sau mai puțin vocală și considera activiștii preocupați de schimbarea în bine a societății libiene ca reprezentând un pericol, astfel că reducerea lor la tăcere prin mijloace mai puțin democratice reprezenta o preocupare importantă pentru Tripoli, mișcările ce au avut loc în regiune, dar mai ales succesul lor (al revoluțiilor din Tunisia și Egipt), au însuflețit poporul libian care a întrezărit oportunitatea realizării unor schimbări la nivel de societate, mai exact o mai mare respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Protestele din Libia, debutate în orașul Benghazi într-un mod mai puțin problematic decât în statele vecine, au fost privite însă de Tripoli ca o problemă majoră ce trebuia soluționată într-o manieră cât mai rapidă, astfel încât pericolul declanșării unor revolte la scară largă să fie redus, iar reaprinderea scânteii unor astfel de inițiative să fie împiedicată. Autoritățile au intervenit în forță pentru a pune capăt demonstrațiilor și a împiedica extinderea acestora în alte zone ale țării, fapt imposibil de realizat. Astfel, după protestele din Benghazi a urmat Tripoli, ulterior acestea extinzându-se și în alte orașe ale țării, iar dacă în ceea ce privește modul de acțiune populația libiană s-a inspirat plecând de la inițiativele tunisienilor și egiptenilor, Tripoli a ales un mod de reacție mult diferit de liderii statelor

⁴ *Libya – Amnesty International Report 2010. Human Rights in Socialist People’s Libyan Arab Jamahiriya*, Amnesty International, <http://www.amnesty.org/en/region/libya/report-2010>.

⁵ *Democracy index 2010. Democracy in retreat*, a report from the Economist Intelligence Unit, http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf.

respective, acesta alegând varianta *hard* de abordare a unei astfel de probleme – reprimarea sângeroasă a revoltelor. Astfel, spre deosebire de țările vecine unde autoritățile au acționat într-un mod mai puțin agresiv, Libia a devenit în scurt timp teatrul de război în care s-au confruntat cele două părți opuse: rebelii libieni și forțele pro-guvernamentale.

Cu un lider care nu era dispus să renunțe la poziția deținută de 42 de ani și cu două tabere combatante conștiente că odată declanșat conflictul singura opțiune pe care o aveau era „totul sau nimic”, Libia a devenit în scurt timp unul dintre cele mai fierbinți puncte de pe harta politică a lumii. Mai mult, cu un lider care se adresa în fața poporului cu mesajul: „cântați, dansați și fiți pregătiți, vom lupta împotriva celor care sunt împotriva noastră. Iar dacă oamenii nu m-au iubit, nu merită să trăiască”⁶ și o tabără combatantă care avea o singură opțiune, aceea de a dobândi victoria, în caz contrar soarta acesteia ar fi fost pecetluită de cel împotriva căreia s-a răsculat, evoluția crizei din Libia nu putea fi soluționată decât prin eliminarea uneia dintre părți. O realitate dură, pe care comunitatea internațională a înțeles-o și analizat-o în termeni pragmatici. Astfel, plecând de la elementele existente, criza putea avea două posibile evoluții: fie cele două tabere erau lăsate să se descurce singure, ceea ce ar fi însemnat, probabil, moartea unui număr mai mare de persoane, printre care și civili, fie se intervenea din exterior în vederea soluționării cât mai rapide și cu cât mai puține victime de ambele părți, în special în tabăra celor colaterale.

Cum prima opțiune era cea mai puțin atractivă, comunitatea internațională s-a mobilizat imediat, astfel că la 25 februarie 2011, în aceeași zi în care dictatorul libian transmitea mesaje precum cel mai sus menționat, Secretarul General al ONU, Ban Ki-moon, cerea Consiliului de Securitate să adopte măsuri concrete împotriva liderului libian Muammar Gaddafi, în vederea stopării vărsării de sânge, măsuri care să varieze de la sancțiuni până la aplicarea unor pedepse. Vorbind în fața celor 15 membri ai organismului ONU, Ki-moon a susținut necesitatea implicării urgente a comunității internaționale, deoarece în astfel de circumstanțe, pierderea de timp înseamnă pierderea de vieți omenești, așa cum a menționat Ki-moon. Potrivit acestuia, estimările vorbeau despre o cifră a morților care ajungea la acel moment la aproximativ 1.000 de persoane, fapt pentru care venise timpul ca, Consiliul de Securitate să ia în considerare măsuri concrete.

Conform declarațiilor reprezentantului ONU, prima obligație a comunității internaționale într-o astfel de situație era să asigure protecția imediată a civililor și a salutat decizia Consiliului Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului de la

⁶ *Libya: Colonel Gaddafi tells supporters to “sing, dance and be ready”*, BBC, February 25, 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-12583808>.

Geneva de a recomanda suspendarea Libiei: „violența trebuie să înceteze. Cei responsabili de vărsarea atât de brutală a sângelui celor nevinovați, trebuie pedepsiți. Drepturile fundamentale ale omului trebuie respectate”.⁷ În ceea ce privește măsurile care puteau fi adoptate în vederea constrângerii Libiei, s-au adus în discuție sancțiunile financiare, interdicții de călătorie și înghețarea activelor financiare ale celui aflat la conducerea statului și aplicarea unui embargo asupra armelor.

Pe lângă pierderile de vieți omenești și distrugerile materiale produse de războiul civil declanșat în Libia care a luat amploare într-un timp relativ scurt, violențele au generat, totodată, apariția unei crize umanitare, ca urmare a numărului mare de libieni care și-au părăsit casele fugind din calea războiului în statele vecine, printre care Tunisia și Egipt, țări trecute la rândul lor prin revoluții și care erau marcate, la acel moment, de un nivel de instabilitate care îngreuna situația refugiaților libieni.

Prima măsură importantă luată de comunitatea internațională a fost aprobarea în unanimitate, la 26 februarie 2011, a unui pachet de sancțiuni împotriva Libiei, printre care un embargo asupra armelor și sesizarea Curții Penale Internaționale în legătură cu situația din această țară. Rezoluția cu numărul 1970 a trecut cu 15 voturi „pentru” și 0 „împotriva” și prevedea totodată o interdicție de călătorie pentru colonelul Gaddafi și apropiații acestuia, dar și înghețarea activelor reprezentanților regimului aflat la putere în Libia.

Membrii Consiliului de Securitate s-au pronunțat în favoarea punerii în totalitate în aplicare a acestor măsuri, într-un efort de a opri forțele de securitate ale lui Gaddafi de a ucide în continuare revoluționarii care doreau să îl înlăture pe liderul libian de la putere. Sancțiunile impuse împotriva regimului libian s-au aflat sub incidența Capitolului 7 din Carta ONU, care prevede „acțiunea în caz de amenințări împotriva păcii, de încălcări ale păcii și de acte de agresiune”.⁸

Cum inițiativa Organizației Națiunilor Unite nu a reușit să îl determine pe Muammar Gaddafi să renunțe la măsurile dure luate împotriva celor care au avut curajul să îl înfrunte, decizia inițierii unei intervenții militare internaționale împotriva Colonelului nu a întârziat să fie luată, la 18 martie 2011 fiind votată Rezoluția 1973, care a trecut cu 10 voturi „pentru” și 5 abțineri (Brazilia, China, Federația Rusă, India, Germania). Textul documentului prevedea autorizarea „tuturor măsurilor necesare” protejării civililor libieni de violențele inițiate de forțele liderului Gaddafi, violențe considerate „crime împotriva umanității” și solicita, totodată, încetarea imediată a focului pe teritoriul statului libian și impunerea unei interdicții în spațiul aerian al acestuia.

⁷ *Libya: UN Secretary General Ban Ki-moon seeks “concrete” action*, BBC, February 25, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-12586105>.

⁸ *Carta Organizației Națiunilor Unite*, http://www.dadalos.org/uno_rom/un-charta.htm#7.

Măsuri urmau să fie implementate „excluzând o forță de ocupație străină de orice formă cu privire la orice parte a teritoriului libian și solicită statelor membre în cauză să informeze Secretarul General imediat în legătură cu măsurile pe care le iau ca urmare a autorizării conferite de acest alineat, care vor fi imediat raportate Consiliului de Securitate”.⁹ Partea textului care solicita ca „statele membre să ia toate măsurile necesare” pentru protejarea civililor libieni oferea posibilitatea abordării unei largi game de operații, un exemplu fiind cele îndreptate împotriva unităților terestre responsabile de atacarea orașelor libiene. Totodată, excluderea clară a oricărei „forțe de ocupație străină” reprezenta un mesaj pe care comunitatea internațională a insistat să îl transmită în primul rând lumii arabe: cazul Libiei nu avea să fie un al doilea Irak, ci o intervenție cu limite clar stabilite de la început.

Acțiunile lui Muammar Gaddafi după adoptarea, în cadrul ONU, a Rezoluției 1973 (anunțarea încetării focului urmată imediat de reluarea ostilităților), au confirmat faptul că liderul libian nu era dispus să renunțe la măsurile luate împotriva rebelilor libieni, astfel că fără o altă opțiune viabilă, comunitatea internațională a decis punerea în practică a Rezoluției prin declanșarea operațiunii *Odyssey Dawn*, mai exact instituirea unei zone de excluziune a zborurilor în spațiul aerian libian, precum și acțiuni menite să împiedice forțelor loiale dictatorului să utilizeze forța armată împotriva celor ieșiți în stradă.

Intervenția militară externă din Libia a început în după-amiaza zilei de sâmbătă, 19 martie 2011, când un avion de luptă francez *Rafale* a deschis focul asupra unui vehicul militar libian, probabil un tanc, aflat în apropierea orașului Benghazi, ulterior fiind inițiată o ofensivă de proporții asupra forțelor armate loiale dictatorului. Aproximativ 110 rachete *Tomahawk* au atins coastele libiene, fiind lansate de la bordul navelor și submarinelor americane și britanice venite să susțină operațiunea declanșată de aviația franceză.

Prin modul în care atacurile au fost realizate, scopul acestora fiind aplicarea metodică și tehnică a planului de instituire a unei zone *no-fly* prin eliminarea radarelor, a apărării antiaeriene și a capacității statului libian de a-și ridica în aer avioanele și elicopterele, a fost evidentă dorința statelor implicate de a intimida adversarul, ceea ce probabil s-a și întâmplat. Rachetele lansate de pe submarine au atins viteze supersonice și au lovit mai mult ținte de pe teritoriul statului libian, bateriile sistemelor de rachete sol-aer fiind distruse. Totodată, atacul forței internaționale a perturbat și afectat rețeaua de comunicații militare prin război electronic, rețea cu o importanță semnificativă pentru capacitatea liderului Muammar Gaddafi de a menține ritmul ofensivei împotriva rebelilor libieni.

⁹ *Security Council Approves “no-fly zone” over Libya, authorizing “all necessary measures” to protect civilians*, Security Council SC/10200, March 17, 2011, <http://www.un.org/News/Press/docs/2011/sc10200.doc.htm>.

Așa cum avea să declare Pentagonul, bombardamentele care au declanșat operațiunea *Odyssey Dawn* au avut ca principal scop deschiderea spațiului aerian libian pentru un al doilea val de atacuri împotriva forțelor loiale liderului de la Tripoli. Conducerea strategică a operațiunii s-a aflat sub comanda Generalului Carter Ham, în calitate de comandant al *United States Africa Command* – AFRICOM, iar direcția tactică a fost deținută de Amiralul Sam Locklear, comandantul *United States Naval Forces Europe*, care își exercita misiunea de la bordul navei de comandă *USS Mount Whitney (LCC-20)*¹⁰.

La 24 martie 2011, la mai puțin de o săptămână de la declanșarea războiului, Statele Unite ale Americii și-au anunțat intenția de a preda comanda și controlul acțiunilor de instituire a interdicției aeriene în spațiul aerian libian către Alianța nord-atlantică, care a preluat comanda operațiilor militare din Libia, continuând misiunile de instituire a unei zone *no-fly* deasupra Libiei, completând astfel lista denumirilor cu un nou nume – *Unified Protector*. La 31 martie 2011, Secretarul General al Alianței, Anders Fogh Rasmussen a anunțat oficial că NATO a preluat comanda exclusivă a operațiilor aeriene internaționale desfășurate în spațiul aerian al Libiei. Din acel moment, misiunea *Unified Protector* a fost responsabilă, pe lângă acțiunile ce vizau interdicția de zbor deasupra statului nord-african, inclusiv de asigurarea forțelor necesare instituirii embargoului asupra armelor, precum și de acțiunile necesare protejării civililor și a centrelor civile de pe teritoriul Libiei¹¹.

Perioada care a urmat a fost una marcată de lupte grele, cărora le-au căzut victime atât civili, cât și rebeli și militari din forțele guvernamentale, în timp ce distrugerile materiale au fost majore. O perioadă în care cele două părți au luptat pentru câștigarea/păstrarea controlului asupra orașelor importante, raportul de forțe schimbându-se în permanență, timp în care avioanele de vânătoare ale Alianței au susținut forțele anti-guvernamentale de la înălțime. În august 2011, rebelii au inițiat o ofensivă împotriva armatei Colonelului, recâștigând o mare parte din teritoriul pierdut în urma luptelor care au avut loc anterior. Câștigarea controlului asupra rafinărilor de petrol de la periferia orașului de coastă Zawiya, situat la mai puțin de 50 km de capitala libiană Tripoli, a dat un nou avânt rebelilor, care însuflețiți de victoriile obținute, și-au croit drumul spre capitală. Succesele înregistrate de aceștia nu au fost obținute numai pe câmpul de luptă, ci și în afara acestuia, astfel că la 16 septembrie 2011, ONU a recunoscut Consiliul Național de Tranziție al rebelilor ca reprezentant legal al Libiei, înlocuind astfel Guvernul lui Muammar Gaddafi.

Criza din Libia, mai exact războiul civil de pe teritoriul statului nord-african, s-a apropiat de sfârșit odată cu capturarea și eliminarea dictatorului libian, ucis la

¹⁰ *Operation Odyssey Dawn*, GlobalSecurity.org, Military, <http://www.globalsecurity.org/military/ops/odyssey-dawn.htm>.

¹¹ *NATO and Libya. Operation Unified Protector*, <http://www.nato.int/cps/en/natolive/71679.htm>.

20 octombrie 2011, în Sirte, localitatea unde s-a născut, fiind găsit de forțele Consiliului Național de Tranziție, cunoscute ca forțele rebele până la momentul recunoașterii acestuia de către ONU.¹²

În acest context, înlăturarea Colonelului de la putere a anulat orice rațiune a Alianței de a mai continua operațiile militare, astfel că la 31 octombrie 2011, la 23.59 ora Libiei, intervenția militară a NATO a fost încheiată în mod oficial, aceasta fiind votată în Consiliul de Securitate al ONU la 27 octombrie 2011, unde s-a decis, totodată, încetarea măsurilor care permiteau statelor să înghețe activele aparținând lui Muammar Gaddafi și familiei acestuia.

În loc de concluzii

Criza din Libia a reprezentat pentru comunitatea internațională și pentru Organizația Tratatului Atlanticului de Nord, în special, un test care a fost trecut cu succes. Cu alte cuvinte, NATO a avut ocazia să demonstreze că este, în continuare, aceeași organizație internațională de securitate capabilă să se implice în operații ce îi pun la încercare limitele, prin testarea capacității acesteia de a desfășura misiuni în afara spațiului său de acoperire, dar și prin susținerea unor astfel de acțiuni pe anumite perioade de timp. Raportându-ne la criza din Libia, comunitatea internațională a dat dovadă de o mobilizare rapidă, care a redus timpul de desfășurare a acesteia, o întârziere în luarea deciziei de a declanșa o intervenție militară externă pe teritoriul statului nord-african însemnând, cel mai probabil, un număr mult mai mare atât de pierderi de vieți omenești, cât și de distrugerii materiale.

Participarea NATO la misiunea internațională din Libia a reprezentat pentru Alianța nord-atlantică o ocazie valoroasă de a-și demonstra capacitatea de acțiune, profesionalismul, dar și dorința de a se implica oriunde în lume evenimente ca războiul civil din Libia generează riscuri majore de securitate la nivelul regiunii în care se desfășoară, cu efecte însă inevitabile la nivel internațional, ca urmare a globalizării. Astfel, pentru Alianța nord-atlantică, crize precum cea din Libia reprezintă situații care oferă statelor ce iau parte efectiv la misiunile în care se implică organizația, să acționeze alături de partenerii Alianței, într-un efort concertat, cu efecte directe și pozitive asupra capacității organizației internaționale de securitate de a se menține pregătită, gata oricând să se implice oriunde în lume este nevoie de aportul său. Aceasta nu înseamnă însă că în lipsa unor acțiuni concrete, Alianța nu își menține un nivel de pregătire înalt, dobândit în urma exercițiilor militare ce au loc periodic, însă experiența pe care militarii statelor membre o obțin pe perioada misiunilor reale este net superioară celei dobândite în

¹² *Muammar Gaddafi: How he died*, BBC News Africa, October 31, 2011, <http://www.bbc.com/news/world-africa-15390980>.

timpul manevrelor militare de antrenament, deoarece intervențiile militare în zone de conflict reclamă profesionalism, capacitate de acțiune, precum și mobilitate.

Implicarea NATO în Libia a scos în evidență însă și o serie de probleme întâmpinate de organizația internațională de securitate pe perioada intervenției militare, însă încheierea cu succes a misiunii de pe teritoriul statului din Nordul Africii demonstrează capacitatea acesteia de a se adapta în funcție de evoluțiile de pe teren, situație ce a adus în mod inevitabil un plus de valoare experienței dobândite de soldații Alianței.

Înlăturarea lui Muammar Gaddafi de la putere nu a însemnat însă și soluționarea problemelor cu care statul libian s-a confruntat. Astfel, în lipsa unui sprijin internațional care să asigure tranziția Libiei post-Gaddafi către democrația pentru care poporul a ieșit în stradă și a luptat împotriva forțelor loiale dictatorului, statul libian a intrat într-o nouă criză, la fel de periculoasă, în care milițiile formate din rebeli care au păstrat armele obținute în timpul războiului împotriva dictatorului, își dispută supremația și acționează independent față de regimul de la Tripoli, regim aflat în imposibilitatea de a se impune în fața acestora.

Faptul că Libia este în prezent un stat eșuat, care se zbate să supraviețuiască în interiorul granițelor lăsate moștenire de Muammar Gaddafi, nu ar trebui însă să influențeze în mod negativ percepția opiniei publice privitor la succesul înregistrat de NATO în Libia, în condițiile în care organizația internațională de securitate și-a îndeplinit misiunea cu profesionalism și a încheiat-o ca urmare a votului în Consiliul de Securitate al ONU.

BIBLIOGRAFIE

NATO and Libya. Operation Unified Protector,
<http://www.nato.int/cps/en/natolive/71679.htm>.

Egyptian-American leaders call for U.S. support of "Lotus Revolution", January 29, 2011,
http://edition.cnn.com/2011/WORLD/africa/01/28/egypt.press.club/index.html?eref=edition_africa.

Libya: UN Secretary General Ban Ki-moon seeks "concrete" action, BBC, February 25, 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-12586105>.

Security Council Approves “no-fly zone” over Libya, authorizing “all necessary measures” to protect civilians, Security Council SC/10200, March 17, 2011, <http://www.un.org/News/Press/docs/2011/sc10200.doc.htm>.

Tunisia’s Ben Ali flees amid unrest, Aljazeera, 15 Jan 2011, <http://www.aljazeera.com/news/africa/2011/01/20111153616298850.html>.

Muammar Gaddafi: How he died, BBC News Africa, October 31, 2011, <http://www.bbc.com/news/world-africa-15390980>.

YOICHI Shimatsu, *Villain or Hero? Desert lion Perishes, Leaving West Explosive Legacy*, New America Media, Middle Eastern, October 21, 2011, <http://newamericamedia.org/2011/10/villain-or-hero-desert-lion-perishes-leaving-the-west-explosive-legacy.php>.

Carta Organizației Națiunilor Unite, http://www.dadalos.org/uno_rom/un-charta.htm#7.

Democracy index 2010. Democracy in retreat, a report from the Economist Intelligence Unit, http://graphics.eiu.com/PDF/Democracy_Index_2010_web.pdf.

Libya – Amnesty International Report 2010. Human Rights in Socialist People’s Libyan Arab Jamahiriya, Amnesty International, <http://www.amnesty.org/en/region/libya/report-2010>.

Libya: Colonel Gaddafi tells supporters to “sing, dance and be ready”, BBC, February 25, 2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-middle-east-12583808>.

Operation Odyssey Dawn, GlobalSecurity.org, Military, <http://www.globalsecurity.org/military/ops/odyssey-dawn.htm>.

